

DOM KULTURY+ TY!

DIAGNOZA DLA INICJATYW ODDOLNYCH

Łukasz Dziuba
współpraca: Aleksander Lysko

Spis treści

Wstęp.....	2
Warsztaty wydobywcze.....	2
Warsztat 1. – spotkanie online 08.04.2020.....	3
Warsztat 2. – spotkanie online 29.04.2020.....	5
Warsztat 3. – Katowice Bogucice 16.06.2020.....	6
Warsztat 4. – Katowice Bogucice 24.06.2020.....	8
Warsztat 5. – Katowice Zawodzie 01.07.2020.....	10
Warsztat 6. – Katowice Zawodzie 01.07.2020.....	12
Rekomendacje do konkursu.....	14
Jak wykorzystać efekty diagnozy w swoim pomysłu?.....	15

WSTĘP

Ten raport to efekt **prac badawczych** realizowanych między marcem a lipcem 2020 roku we współpracy z Miejskim Domem Kultury „Bogucice - Zawodzie”. Badania realizowane były dzięki skutecznej aplikacji MDK „Bogucice – Zawodzie” w programie **Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne**, który jest finansowany przez Narodowe Centrum Kultury. Celem strategicznym powyższego programu jest **wzmacnianie zaangażowania domów kultury w życie społeczności lokalnej**, odkrywanie i rozwijanie potencjału kulturowego jej członków oraz kulturotwórczych zasobów społeczności.

Program podzielony jest na dwa etapy. Pierwszy etap skupiony jest na diagnozie, natomiast drugi na realizacji oddolnych inicjatyw mieszkańców. Oba etapy są ze sobą powiązane poprzez upublicznienie treści diagnozy, stanowiącej niniejszy dokument, co ma być pomocne dla osób i grup zainteresowanych zgłoszeniem inicjatywy w drugim etapie, w zgodzie z lokalnymi potrzebami.

Zachęcamy do korzystania z poniższego dokumentu przy tworzeniu oddolnych pomysłów na autorskie działania społeczno-kulturalne.

WARSZTATY WYDOBYWCZE

Celem warsztatów wydobywczych było zidentyfikowanie potencjałów społecznych i zasobów kulturotwórczych wybranych grup społecznych w dwóch dzielnicach Katowic, w których MDK pełni swoją misję: Bogucicach oraz Zawodziu. Aby osiągnąć powyższy efekt zrealizowano 6 tego typu spotkań. Ich celem było wzmocnienie zdolności lokalnych liderów do inicjowania oddolnych działań kulturalnych.

WARSZTAT 1. – SPOTKANIE ONLINE 08.04.2020

W pierwszym warsztacie – spotkaniu online – uczestniczyły przede wszystkim osoby związane z mniejszością ukraińską w Katowicach, ze szczególnym uwzględnieniem Bogucic i Zawodzia.

Pierwszym etapem spotkania było przedstawienie założeń programu. Następnie uczestnicy poproszeni byli o przedstawienie się oraz opowiedzenie o swoich oczekiwaniach i potrzebach związanych z aktywnościami społeczno-kulturalnymi. Uczestnicy bardzo aktywnie uczestniczyli w dyskusji online. Głosy z żywej dyskusji zostały zebrane w poniższe obszary:

- 1) **Edukacja i rozwój talentów.** Poniżej znajduje się zestawienie tematów, które uczestnicy wywołali jako interesujące dla nich:
 - a) *W zdrowym ciele zdrowy duch* – hasło nawiązujące do edukacji zdrowotnej oraz innych działań towarzyszących (np. sportowych), a także warsztatów wzmacniających postawy proekologiczne;
 - b) działania plastyczne w ramach koła malarskiego, ale też warsztaty rękodzielnicze, warsztaty pisania lkon, warsztaty śpiewania, warsztaty gotowania (*tradycyjne przepisy polskie i ukraińskie*);
 - c) adaptowanie się do życia w nowym kraju – w tym wsparcie emocjonalne oraz działania dla osób pracujących, a także rady i porady jak się odnaleźć: kulturowo, językowo, rozrywkowo. Uczestnicy zauważyli też, że jest grupa Ukraińców, którzy przyjechali stricte zarobkowo i musieli wyjechać, kiedy pojawiły się obostrzenia związane z pandemią. Warto rozpoznawać ten temat w dyskusji z lokalnymi liderami bliżej związanymi z tą grupą docelową. Grupa ta może z jednej strony szczególnie potrzebować wsparcia „adaptacyjnego”, a z drugiej, w związku z innymi potrzebami niż Ukraińcy osiedlający się „na dłużej”, nie być zainteresowana uczestnictwem w inicjatywach oddolnych.
- 2) **Działania dla dzieci i młodzieży.** Uczestnicy zakomunikowali, że działania dla tej grupy wiekowej są niezbędne, jednak w samym spotkaniu nie uczestniczyła młodzież, więc potrzeby w tym zakresie nie były rozpoznawane. Spotkania z młodzieżą odbyły się za to w trakcie warsztatu nr 5 oraz warsztatu nr 6 – tworząc inicjatywy skierowane do dzieci i młodzieży warto czerpać z efektów tamtych spotkań.
- 3) **Integracja międzykulturowa.** Temat szeroko podejmowany przez uczestników spotkania. Uczestnicy wyrazili chęć do dzielenia się swoimi – ukraińskimi – tradycjami i korzeniami, są gotowi również uczyć się o tradycjach i korzeniach polskich oraz innych kultur. Jako przykład podawane były warsztaty tradycyjnego śpiewu (*„Na Ukrainie każdy potrafi śpiewać”*), jak i warsztaty tradycyjnej kuchni, np. wypiek chleba wielkanocnego.
- 4) **Skuteczna promocja wydarzeń MDK.** Uczestnicy zauważyli, że w przeszłości pojawiały się już inicjatywy skierowane do mniejszości ukraińskiej, jednak zgodnie przyznali, że cieszyły się one ograniczonym zainteresowaniem ze strony przedstawicieli tej społeczności. Niełatwe zadanie skutecznej promocji działań skierowanych do mniejszości ukraińskiej należy zdywersyfikować i zaangażować ich samych –

uczestnicy spotkania wyrazili chęć kontynuowania rozmów z przedstawicielami MDK w tym zakresie, np. poprzez wykorzystanie formy marketingu szeptanego.

- 5) **W czasie pandemii.** Dyskusja online wykazała, że pandemia była dla większości osób okresem posiadania większej ilości czasu wolnego, co z kolei zrodziło potrzebę zapoznania się z wartościowymi polskimi: filmami, książkami, filmami dokumentalnymi, kanałami YouTube lub innymi treściami dostępnymi online. Warto rozważyć w ramach inicjatyw oddolnych, jak zagospodarować tę potrzebę: tematyczne mini kluby dyskusyjne (w tym prowadzone online), listy rankingowe z rekomendacjami, czy też bookcrossing towarzyszący pomysłom oddolnym to tylko niektóre pomysły, które mogą promować polskie treści kulturowe wśród zainteresowanych mieszkańców innych nacji.

Pandemia i jej konsekwencje

Pandemia bez wątpienia miała wpływ na wszystkich ludzi. Kultura i działania społeczno-kulturalne mogą być dobrym narzędziem, by reagować na zjawiska, które pojawiły się w społeczności lokalnej. O czym uczestnicy spotkania opowiadali zapytani o wpływ pandemii na ich funkcjonowanie?

Wszyscy uczestnicy wskazywali na odczuwanie niższego komfortu psychicznego. Niektóre osoby poruszały problem samoizolacji, który rodził dużą niepewność i napięcia w rodzinach. Doświadczenie samoizolacji i pandemii to niewątpliwie jedno ze zjawisk społecznych, które w kreatywny sposób może być podejmowane przez inicjatywy oddolne.

Pozytywny wpływ pandemii?

Wielu uczestników spotkania zwróciło uwagę na fakt, że ciągłe przebywanie razem wymusiło nowe zasady współżycia i współpracy w rodzinach – pojawił się większy szacunek i tolerancja.

Jedna z uczestniczek zwierzyła się, że na nowo udało się nawiązać jej relację ze swoim nastoletnim dzieckiem, które „nauczyło się *nieco pokory*”. Z drugiej strony zauważyła, że łatwiej było jej „otworzyć się na potrzeby nastolatka”.

Wszyscy zgodnie stwierdzili, że lepiej nauczyli korzystać się z komunikatorów internetowych – tutaj również nastąpiła wymiana międzypokoleniowa, gdyż dorośli często uczyli się od swoich dzieci jak z nich korzystać.

Pandemia okazała się też okazją do nauczenia się czegoś nowego – uczestnicy wskazywali, że w tym czasie: szlifowali język polski, umiejętności karate, czy też po prostu czytali więcej książek.

Jak działać, jeśli restrykcje wciąż będą istnieć?

Istnieje ryzyko, że restrykcje wrócą z drugą falą pandemii. Jakie pomysły mieli uczestnicy spotkania na zabezpieczenie realizacji inicjatyw oddolnych w przypadku, gdy tak się stanie?

- 1) Warsztaty prowadzone w formie online – zapisz się na warsztaty, otrzymaj paczkę z niezbędnymi materiałami i pracuj online! (np. warsztaty haftowania, trening pamięci, warsztaty kulinarne).
- 2) Kurs tworzenia treści online – wideoporadniki, zdjęcia (w tym zdjęcia smartfonem!), streaming.
- 3) Internetowe tematyczne kluby dyskusyjne.

WARSZTAT 2. – SPOTKANIE ONLINE 29.04.2020

W drugim warsztacie – spotkaniu online – uczestniczyła młodzież w wieku 14+, głównie w wieku szkół ponadpodstawowych.

Pierwszym etapem spotkania było przedstawienie założeń programu. Następnie uczestnicy zostali poproszeni o przedstawienie się oraz opowiedzenie o sobie i podzielenie się swoimi pasjami oraz zainteresowaniami. Osoby niechętnie zabierały głos, były też dość wycofane. Spotkanie online miało miejsce kilka dni po zniesieniu zakazu przemieszczania się dla osób poniżej 18 lat bez opiekuna prawnego – młodzi ludzie zostali zapytani, jak ich życie zmieniło się przez pandemię, w tym życie społeczne i kulturalne. Dyskusja się ożywiła i doprowadziła do poniższych wniosków.

Pandemia i jej konsekwencje

Dyskusja z młodzieżą wskazała wiele obszarów, z którymi trudno było się tej grupie mierzyć. Uczestnicy spotkania zwrócili uwagę m.in. na:

- 1) **Duże zmiany w szkole.** Zmiany postrzegane raczej negatywnie ze względu na ograniczone kontakty z nauczycielami i rówieśnikami, choć jedna z uczestniczek zauważyła, że przy zapewnieniu odpowiednich warunków łatwiej jest się skupić (spokój w pokoju, dostęp do sprzętu komputerowego, samodyscyplina). Nauczyciele musieli w krótkim czasie nauczyć się pracy online. Odczuwali brak wsparcia ze strony władz, uczniowie często pomagali nauczycielom zaistnieć w sieci, ucząc ich, doradzając i opiniując korzystanie z optymalnych aplikacji. Uczestnicy zauważyli, że **nauczyciele zetknęli się z hejtem, z którym oni mierzą się codziennie.**
- 2) **Szum informacyjny związany z komunikatami z mediów.** Młodzież zwróciła uwagę na fakt, że docierają do nich sprzeczne komunikaty odnośnie pandemii, w których nie potrafią odnaleźć wiarygodnego źródła informacji – odpowiedzią na zidentyfikowany deficyt może być program warsztatów edukacji medialnej.
- 3) **Zakłócenie dotychczasowego rytmu życia.** Wśród największych deficytów w tym zakresie wskazano: brak wydarzeń kulturalnych i aktywności kulturalnych. Brakowało też możliwości rozwijania własnych talentów, na przykład poprzez grę na instrumentach w zespole.

Młodzież zauważyła też, że w ich otoczeniu są osoby w trudnej sytuacji rodzinnej/domowej, którym trudno jest pomóc w sytuacji samoizolacji. Brak jest też pomocnej konsultacji psychologicznej, która w formie online jest inna, mniej skuteczna,

aczkolwiek – **mimo wszystko – niezbędna dla utrzymania poprawnego samopoczucia.**

Dużym problemem był brak intymności w mieszkaniu wywołany zbyt dużą liczbą domowników na małej powierzchni, co utrudniało, a wręcz uniemożliwiało swobodą komunikację: z przyjaciółmi, znajomymi, terapeutą.

- 4) **Brak wakacji.** Młodzież wywnioskowała, że okres wakacji to tak naprawdę perspektywa: odwołanych obozów, odwołanych wyjazdów zagranicznych, potencjalny brak fizycznego kontaktu z drugim człowiekiem.
- 5) **Pozytywny aspekt pandemii.** Na pytanie o pozytywne zjawiska pandemii tylko niewielka część uczestników wskazała takie zjawiska. Większa ilość czasu wolnego i wzmożona liczba transmisji w TV oraz online była np. okazją do poznania repertuaru Teatru Polskiego w telewizji. Czas wolny pozwolił też rozwinąć pasje: rysowanie, ćwiczenia gry na instrumentach muzycznych, ale też do zrobienia porządków wokół siebie. Oprócz tego była to też okazja do spędzenia czasu z rodziną.

Jak działać, jeśli restrykcje wciąż będą istnieć?

Młodzież w trakcie spotkania wyraźnie zakomunikowała, że ma głęboką potrzebę do budowania bezpośrednich relacji po tak intensywnym okresie współpracy online. Z drugiej strony, jeśli restrykcje wciąż będą obecne, wskazali szereg użytecznych aplikacji, które można użyć jako medium wspierające programowanie działań w sieci:

YouTube (serwis wideo), Netflix (serwis z filmami, serialami, **reportażami** oraz **filmami dokumentalnymi**), Twitch.TV (streaming na żywo graczy komputerowych, osób z pasją – nawiązywanie relacji online), Messenger (bezpośrednia komunikacja tekstowa, audio oraz wideo), Discord (masowa komunikacja tekstowa), TeamSpeak (masowa komunikacja audio), Whatsapp (bezpośrednia komunikacja tekstowa, audio oraz wideo), Zoom (masowa komunikacja audio oraz wideo).

WARSZTAT 3. – KATOWICE BOGUCICE 16.06.2020

W trzecim warsztacie – spotkaniu bezpośrednim z rygiem sanitarnym – uczestniczyły w dużej mierze osoby związane z klubami seniorów w obu dzielnicach. W pierwszej części spotkania uczestnicy proszeni byli o podzielenie się wiedzą na temat Bogucic i Zawodzia, a w drugiej części zachęteni zostali do podzielenia się swoimi pasjami i zainteresowaniami.

Ostatecznie poproszeni byli o sformułowanie pomysłów, które opierają się na ich potrzebach oraz odwołują się do charakteru dzielnic.

Co wyróżnia badane dzielnice? (Bogucice i Zawodzie)

- 1) Dom kultury i jego działalność wraz z aktywnością wychodzącą do mieszkańca.
- 2) Program stowarzyszenia „Mocni razem” realizowany w ramach Centrum Aktywności Lokalnej Zawodzie.
- 3) Park Bogucicki – dobre miejsce do wydarzeń.

- 4) Infrastruktura: Strefa kultury, Muzeum Śląskie, NOSPR, zabytkowy Kościół w Bogucicach.
- 5) Boisko Słowian – Zawodzie.
- 6) Bulwary Rawy.
- 7) Sławni ludzie: Kukuczka, Magik, Piekorz.
- 8) Partnerzy: Kluby seniora: przy KSM – Zawodzie i Bogucice, klub seniora przy MDK; Grupa malarska Zawodzie; Zespół Zawodzianki i Akordeoniści (akordeoniści pochodzą z Bogucic).
- 9) Tauron Nowa Muzyka – Bogucice.
- 10) Rektorat Uniwersytetu Ekonomicznego na Zawodziu.

Zjawiska, które mogą być osią narracyjną dla pomysłów:

- 1) Bogucice starsze niż Katowice.
- 2) Dawne odpusty – brak karasoli (karuzel).
- 3) Barbórka.
- 4) Ograniczona aktywność lokalnej społeczności i ograniczona integracja – „kiedyś było biednie, ale wesoło” – kiedyś było więcej integracji.
- 5) Zabieranie przestrzeni pod zabudowę i nowe inwestycje.
- 6) Historia Fabryki Porcelany – kiedyś Bogucice, dziś Zawodzie.
- 7) Temat wirusa – pogadanka, rozmowa, zwiększanie wiedzy i świadomości.

Pomysły na inicjatywy:

- 1) **Program dla seniora.** Uczestnicy spotkania zwrócili uwagę, że niezbędne jest „nowe otwarcie oferty dla seniorów”. W ramach tej potrzeby zażyczyli sobie m.in.: cyklu koncertów operetkowych i przedstawień teatralnych, w trakcie których mogliby spędzić przyjemnie czas. Inną ciekawą propozycją byłyby kabarety skierowane dla seniorów czy seria wycieczek po ciekawych miejscach w okolicy. Jako takie ciekawe miejsca wskazane zostały m.in.: Tarnowskie Góry (dziedzictwo UNESCO), Kopalnia GUIDO, Jura Krakowsko-Częstochowska. Interesujące dla tej grupy są też koncerty w NOSPR oraz zwiedzanie Muzeum Śląskiego. Całość wydarzeń, oprócz waloru uczestniczenia w jakościowej ofercie kulturalnej, ma skutkować zintegrowaniem się uczestników programu.
- 2) **Filmowe seanse w plenerze.** Interesujące wydało się również programowanie cyklu filmowego „pod chmurką” połączonego z warsztatami i prelekcjami o historii obu dzielnic. Wyróżniać go spośród tego typu spotkań miałyby czas poświęcony na dzielenie się wspomnieniami ludzi o poszczególnych dzielnicach.
- 3) **Rozwój osobisty i edukacja.** Seniorzy wskazali kilka obszarów, które są dla nich interesujące pod kątem aktywnego ich uczestnictwa, tj.: różnego rodzaju style taneczne (dostosowane do wieku uczestników) – indywidualne i grupowe, gimnastyka, kulinaria (spisywanie tradycyjnych przepisów, dzielenie się nimi, uczestnictwo w warsztatach kulinarnych jako ekspresja lokalnych tradycji i kultury).

- 4) **Wokół pandemii koronawirusa. Reportaż, spotkania, edukacja.** Starsi uczestnicy spotkania zwrócili uwagę na swoją perspektywę spędzenia ostatnich miesięcy w dystansie społecznym, którą postrzegali jako „*kradzież kilku miesięcy ich życia*”. Temat pandemii i różnych doświadczeń z tym związanych to wartościowy temat do badań pamiętnikarskich/etnologicznych wśród różnych grup wiekowych. Warto, by ewentualną inicjatywę zahaczającą o temat koronawirusa, który wywołał społeczne „*trzęsienie ziemi*”, wspierać wiedzą ekspercką (lekarzy, wirusologów, naukowców). Dezorientacja wywołana sprzecznymi komunikatami tworzy wśród różnych grup społecznych potrzebę zdobycia rzetelnego źródła wiedzy i informacji o sytuacji pandemicznej w Polsce i na świecie. Podobną potrzebę sygnalizowała młodzież w trakcie warsztatu nr 2. Seniorzy wskazali również na chęć współpracy z młodzieżą w poszukiwaniu odpowiedzi na pytanie „*Jak się spotykać, gdy nie można się spotykać?*” – na przykład poprzez międzypokoleniową naukę obsługi nowoczesnych technologii i aplikacji służących do komunikacji dostępnych w smartfonie.

WARSZTAT 4. – KATOWICE BOGUCICE 24.06.2020

W czwartym warsztacie – spotkaniu bezpośrednim z rygiem sanitarnym – uczestniczyli: pracujące osoby dorosłe, lokalni liderzy, reprezentanci rad dzielnic. W pierwszej części spotkania uczestnicy proszeni byli o podzielenie się wiedzą na temat Bogucic i Zawodzia, a w drugiej części zachęteni zostali do podzielenia się swoimi pasjami i zainteresowaniami.

Ostatecznie poproszeni byli o sformułowanie pomysłów, które opierają się na ich potrzebach oraz odwołują się do charakteru dzielnic.

Co wyróżnia badane dzielnice? (Bogucice i Zawodzie)

- 1) Historia dzielnicy Bogucice (każda ulica ma swoją historię).
- 2) Rawa.
- 3) Ul. Bohaterów Monte Cassino (dawniej Dawida).
- 4) Park Bogucki.
- 5) Budynek: bazylika, szpital, klasztor, Huta Ferrum, fabryka czekolady.
- 6) Stare Bogucice vs osiedla – stereotypy – stare Bogucice postrzegane są jako „menelskie”, a osiedla jako „elitarnie, bogate”.
- 7) Lokale socjalne.
- 8) Uniwersytet Ekonomiczny.
- 9) Centrum Aktywności Lokalnej (Zawodzie).
- 10) Harcerstwo na Zawodziu.
- 11) Zespół Zawodzianki i Akordeoniści.

Zjawiska, które mogą być osią narracyjną dla pomysłów:

- 1) Historia najnowsza – często niekojarzona jako „historia” przez pokolenia młodsze, np.: etap transformacji ustrojowej; zamknięcie kopalń, itp.
- 2) Wartość tradycyjnych śląskich rodzin.

- 3) Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
- 4) Dziedzictwo górnicze i hutnicze.
- 5) Niewystarczająca oferta dla młodego pokolenia.
- 6) Pomysły łączące aktywność rodzica i dzieci, szczególnie dla osób w wieku produkcyjnym, których trudno zgromadzić w MDK.
- 7) Krwiodawstwo jako idea społeczna.

Łączniki pomiędzy badanymi dzielnicami (Bogucice i Zawodzie):

- 1) Budynek Ratusza.
- 2) Stacja kolejowa.
- 3) Drajok (ul. Burowiecka).
- 4) Fabryka Porcelany (kiedyś prężny zakład, dziś miejsce zrewitalizowane i wciąż renowowane, w którym znajduje się wiele biznesów, klub muzyczny, a latem organizowane są tematyczne wieczory plenerowe).

Pomysły na inicjatywy:

- 1) **Teatr uliczny** – pod hasłem „*idziemy na raki*”, wytworzenie przedstawienia wykonywanego przez mieszkańców pod opieką profesjonalistów (aktorów, reżysera), połączone ze świętowaniem historii ulic w Bogucicach, zwieńczone piknikiem integracyjnym. Wydarzenie wyraźnie opisane zostało jako „*wychodzące*” z przestrzeni MDK, dziejące się w przestrzeni miasta, na jego ulicach. Uczestnicy spotkania wskazali, że po okresie „*uwięzienia*” spowodowanego przez pandemię, chcą się znaleźć „*w przestrzeni miasta*”.
- 2) **Aktywizacja Zawodzia**. Pomysł na powołanie i zaktywizowanie mieszkańców Zawodzia w społeczność wraz ze stroną dzielnicy na Facebook’u lub na stronie MDK oraz w Wikipedii – tutaj zasadne byłoby podjęcie współpracy ze Stowarzyszeniem Wikimedia Polska w tym zakresie. Innym pomysłem kultywującym pamięć o dzielnicy było wydanie publikacji dotyczącej Zawodzia (by szczególnie mocno wspierać rozwój tożsamości dzielnicy i budować jej pozytywny wizerunek). Pojawił się jednak też pomysł na wspólną publikację dla dwóch dzielnic – Zawodzia oraz Bogucic, która przedstawiałaby historię dzielnic w przystępny sposób. Kolejnym pomysłem upowszechniającym lokalne dziedzictwo było powołanie bloga o Bogucicach oraz Zawodziu, umieszczanie w nim treści o mieszkańcach dzielnic. Wartościowa w tym zakresie mogłaby być współpraca z portalem WACHTYRZ (www.wachtyrz.eu).
- 3) **Mobilna wystawa**. Inicjatywa powołania mobilnej wystawy dokumentującej dzielnicę, która mogłaby krążyć po przestrzeni dzielnic i jej budynkach publicznych (szkoły, biblioteki, rady dzielnic itp.), a mieszkańcy mogliby się z nią łatwo i regularnie zapoznawać. Ważne, by wystawa rzeczywiście krążyła po dzielnicach.
- 4) **Bogucicka kobieta i Zawodziańska kobieta**. Historyczne reportaże o kobietach z dzielnic – konkurs pamiętnikarski lub wspomnienia najstarszych mieszkańców dzielnic, ze

szczególnym uwzględnieniem roli kobiet – przywołane zostały różne formy konkursu: pisana, fotograficzna lub wideoreportaż.

- 5) **Rozwój osobisty i edukacja.** Uczestnicy wyrazili zainteresowanie różnorodną ofertą edukacyjną i rozwojową, w tym przede wszystkim z zakresu: gamingu (e-sport), warsztatów fotografii, rozwoju osobistego (yoga, relaksacja, zarządzanie czasem), warsztatów muzycznych (w tym hip hop, jam session) – nastawienie na budowanie społeczności wokół muzyki. Ponownie pojawiło się zainteresowanie warsztatami kulinarnymi w duchu zdrowego odżywiania, idei „zero waste”, a także edukacji na temat naturalnych kosmetyków i ekologicznego trybu życia.

WARSZTAT 5. – KATOWICE ZAWODZIE 01.07.2020

W piątym warsztacie – spotkaniu bezpośrednim z rygiem sanitarnym – uczestniczyła młodzież ucząca się w ostatnich klasach szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych zrzeszona wokół aktywnego w dzielnicy stowarzyszenia Mocni Razem. Stowarzyszenie koordynuje działanie lokalnego Centrum Aktywności Lokalnej Zawodzie. Młodzieży towarzyszyły animatorki wspomnianego wyżej stowarzyszenia. Grupa ta jest niezwykle zgranym i kreatywnym zespołem, który działając w macierzystej dzielnicy potrafi realizować innowacyjne projekty kulturowe nawet w tak trudnym czasie, jakim był okres całkowitej izolacji wymuszonej pandemią.

W pierwszej części spotkania uczestnicy proszeni byli o podzielenie się wiedzą na temat Bogucic i Zawodzia, a w drugiej części zachęteni zostali do podzielenia się swoimi pasjami i zainteresowaniami.

Ostatecznie poproszeni byli o sformułowanie pomysłów, które opierają się na ich potrzebach oraz odwołują się do charakteru dzielnic.

Co wyróżnia badane dzielnice? (Bogucice i Zawodzie)

- 1) Ludzie: pracowici, pomocni, kreatywni, zaangażowani, brak ich na ulicach, ale wystarczy iskra, by zapalić do działania.
- 2) CAL (Centrum Aktywności Lokalnej Zawodzie): otwarty, skuteczny, kreatywny, rodzinny, ale posiada małe pomieszczenie.
- 3) MDK: otwarty, pomocny, pracują ludzie z pasją.
- 4) ul. Cynkowa: zauważalne problemy społeczne, posiadają stare familoki, ludzie tam są „zamknięci” na innych.
- 5) Bulwary Rawy → „Zapach Rawy do poprawy”.
- 6) Odrębność Zawodzia względem Katowic.
- 7) Środowisko akademickie.
- 8) Dźwięki Zawodzia (np. tramwaje) → „Dzięki za dźwięki”.
- 9) Długość dzielnicy – długie Zawodzie przeprowadza przez wszystkie czasy.

Pomysły na inicjatywy:

- 1) **Międzypokoleniowość.** Stworzenie przez młodzież samouczka skierowanego do młodszego pokolenia w postaci filmów dostępnych w serwisie YouTube z umiejętnościami starszego pokolenia (np. sztrykowanie), Jako, że wykaz takich umiejętności nie pojawił się w trakcie spotkania, **chcąc rozwijać ten pomysł, należy porozmawiać z seniorami i rozpoznać jakimi umiejętnościami mogliby się podzielić w takiej formie!**
- 2) **Tramwaj czasu.** Podróż w zabytkowym tramwaju po torach Zawodzia i przemieszczanie się w czasie poprzez: smaki, ubiór oraz tradycje – cykl warsztatów: kulinarnych, krawieckich, modowych, połączonych z prelekcjami tematycznymi.
Poszczególne elementy to: pokaz mody w starym tramwaju; warsztaty kulinarne z różnych stron świata z pomocą eksperta, dążące do wytworzenia lokalnego smaku, lokalnej potrawy; konkurs „Smaki Zawodzia” na wspomnianą lokalną potrawę (Rawaioli, Zawodzianka); warsztaty zapachowe, które mają wypracować próbki perfum inspirowane zawodziańskimi zapachami „*Bulwar de Rawa*”. Całość mogłaby zostać zwieńczona filmem na temat: „*Ludzie są kamieniem filozoficznym*”.
- 3) **Rozwój osobisty i edukacja.** Młodzież wskazała szereg obszarów, w których chciałyby podnosić swoją wiedzę i kompetencje, w tym warsztaty: charakteryzacji, makijażu, animacji społecznej, programowania, montażu filmów, teatralne (improvizacja, stand-up, sztuka teatralna). Istotna dla nich jest opieka profesjonalnych edukatorów, którzy gwarantują wysoką jakość proponowanych aktywności.
- 4) **Kulturalne pogotowie pandemiczne.** Młodzież z Centrum Aktywności Lokalnej Zawodzie zrealizowała szereg inicjatyw kulturalnych w czasie pełnego reżimu sanitarnego, włącznie z brakiem możliwości przemieszczania się dla osób poniżej 18 roku życia. Aktywności te mogą zostać zebrane w jednym miejscu w formie: poradnika, wydawnictwa, czy też filmu lub cyklu filmów, pod hasłem przewodnim „*pierwszej pomocy kulturalnej w czasie pandemii*”.
Zrealizowane działania to m.in. sztuka carpe diem (premiera w całości online), CALenewsy (newsy o Zawodziu wraz z historiami o dzielnicy), Armani Balkoni (balkonowy pokaz mody), wywiady z VIP-em (wywiady z mieszkańcami Zawodzia), koncert online orkiestry, pandemiczna podróż dookoła świata – opowieść o multikulturowości (wycieczki online, materiały wideo i foto, rozmowy online). Know-how w zakresie szybkiego przenoszenia działalności kulturalnej do sieci i programowania działań dedykowanych w sieci może wyróżniać Bogucice i Zawodzie na tle innych dzielnic, ale też stanowić dobrą praktykę dla innych miast i miejscowości w całej Polsce.
- 5) **3 tygodnie 18+.** Okres 3 tygodni całkowitego zakazu wychodzenia dla osób poniżej 18 roku życia – temat dla konkursu, reportażu, wystawy, opowieści etc.
- 6) **Światy ulic.** Młodzież wyraziła głębokie przekonanie, że za każdą ulicą na Zawodziu kryją się historie – nie tylko takie jak z ulicą Cynkową. Być może ulica Cynkowa wymaga „odczarowania” jej historii, a przy okazji możliwe będzie opowiedzenie o historiach

innych ulic – o ich dziedzictwie, nazewnictwie, przeszłości. Warto zestawić je z historiami ulic w Bogucicach, szukając podobieństw, różnic, powiązań itp.

WARSZTAT 6. – KATOWICE ZAWODZIE 01.07.2020

W szóstym warsztacie – spotkaniu bezpośrednim z rygiem sanitarnym - uczestniczyły osoby, które w marcu brały udział w warsztacie online, w dużej mierze związane z mniejszością ukraińską. Głównym celem warsztatu było pogłębienie wiedzy na temat potrzeb tej grupy wraz z próbą dookreślenia konkretnych pomysłów na inicjatywy, które byłyby atrakcyjne – zarówno dla reprezentantów mniejszości ukraińskiej, jak i pozostałych mieszkańców Bogucic i Zawozdia.

W pierwszej części spotkania dyskusja moderowana służyła pogłębieniu wiedzy na temat potrzeb i oczekiwań względem aktywności społeczno-kulturalnych pożądanymi przez uczestników spotkania. W drugiej części warsztatu zadaniem było podzielenie się swoimi pasjami i zainteresowaniami. Ostatecznie sformułowane zostały koncepcje pomysłów, które opierają się na ich potrzebach oraz odwołują się do wartości badanej grupy.

Pomysły na inicjatywy:

- 1) **Emigracja – i co dalej?** Pomysł wspierający przybyszów do Polski w okresie adaptacji. Miejsce w sieci – poradnik lub blog – o adaptowaniu się wraz ze wskazówkami: gdzie spędzać czas na łonie natury, gdzie są atrakcje kulturalne i turystyczne, gdzie załatwić sprawy urzędowe, informacje o Katowicach. Sentencja, która przyświeca takiemu poradnikowi: „*nie bój się tu przyjechać*”. Wskazane są też działania edukacyjne skierowane do mniejszości ukraińskiej – przybliżające wiedzę o języku, o Polsce, o Katowicach – historia, tradycje, obyczaje.
- 2) **Tradycja i dziedzictwo.** Tradycyjne obrzędy ludowe i święta jako okazja do nawiązania dialogu międzykulturowego. Jako przykład podany został powrót w ostatnich latach wśród Ukraińców tradycji wyprawiania „*tradycyjnego*” wesela. Wesele wskazane zostało jako punkt wyjścia do komunikowania ze sobą opowieści również o innych tradycjach i świętowaniu po polsku, po ukraińsku, ale też wśród innych narodów i kultur. Działanie mogłoby przyjąć format cyklu spotkań międzykulturowych wraz z dzieleniem się osobistymi fotografiami, relacjami ustnymi i tekstowymi, filmowymi.
- 3) **Działania dla młodzieży.** W spotkaniu wzięli udział rodzice dzieci oraz nastolatków i wskazali potrzebę zorganizowania cyklu działań edukacyjnych i rozwojowych dla swoich pociech. Jako ciekawe tematy wskazali: majsterkowanie („*tworzenie czegoś z niczego*”), szydełkowanie, warsztaty fotograficzne, czy też „*poznawanie tajemnic różnych zawodów*” – tj. spotkania z ludźmi wykonującymi różne zawody, by się czegoś nauczyć, poznać różne ścieżki rozwoju zawodowego.
- 4) **Sport i wspólnota.** Uczestnicy spotkania zwrócili uwagę, że ich zdaniem silnym czynnikiem integrującym społeczność jest sport – m.in. jeżdżenie na rowerze, wędkowanie, ale też różne sporty młodzieżowe (deskorolka, siatkówka, piłka nożna), a nawet kurs samoobrony. Łączenie potrzeb sportowych musi być obudowane aktywnościami kulturalnymi! Na przykład konkurs fotograficzny połączony z wykładami

historycznymi (historia o miejscach w Katowicach), które przełożą się na lokalny szlak historyczny lub do takiego szlaku będą nawiązywać, a w ostateczności pozwolą na zorganizowanie aktywności sportowych w małych społecznościach. Innym sposobem na wplątanie działań sportowych może być zorganizowanie bezkosztowego wydarzenia sportowego wokół innej inicjatywy – typowo kulturalnej, tak by łączyć te dwa obszary ze sobą i przyciągać publiczność pierwotnie mniej zainteresowaną działaniami kulturalnymi.

- 5) **Album dzielnic.** Pomysł na wytworzenie autorskiej narracji o dzielnicach (Bogucice oraz Zawodzie) z perspektywy mieszkańców pochodzących z Ukrainy. Jest to też okazja do zwalczania stereotypów oraz zmierzenia ze sobą perspektyw przybysza i tubylca na te same zjawiska / przestrzenie w dzielnicach. Uczestnicy zapytani o ulicę Cynkową nie byli świadomi istnienia stereotypu o tym miejscu.
- 6) **Dziedzictwo poza Katowicami.** Jedna z uczestniczek zwróciła uwagę, że jej zainteresowania odnośnie dziedzictwa industrialnego, kulturalnego wykraczają już poza Katowice, w których „wszystko już widziała”. Co robić, gdy w mieszkańcach funkcjonuje takie przeświadczenie? W trakcie dyskusji zrodziło się przekonanie, że warto zaprosić MDK do stworzenia ciekawego źródła informacji o ponadlokalnym dziedzictwie kulturowym oraz industrialnym znajdującym się również poza Katowicami.
- 7) **Spotkania z ważnymi ludźmi.** Przywołane przez uczestników „*Prestiżowe spotkania z autorytetami*”, jako spotkania ze znaczącymi aktorami życia społecznego w mieście i w Polsce, mogą być cyklem niezależnych spotkań, ale mogą stanowić też element innych inicjatyw oddolnych. Spotkania z autorytetami (wysocy rangą przedstawiciele władzy, uczelni naukowych, ale też twórcy czy lokalni bohaterzy, itp.) mogą przyczynić się do zwiększenia prestiżu takich wydarzeń i zwiększenia ich popularności wśród przedstawicieli mniejszości ukraińskiej.
- 8) **Reportaż inicjatyw lokalnych.** Szansa dostrzeżona przez najmłodszego, dziesięcioletniego uczestnika spotkania – pomysł na zorganizowanie cyklu reportaży z inicjatyw lokalnych okiem „*początkujących reporterów*” za pośrednictwem mediów społecznościowych: Instagrama lub Facebooka należącego do MDK. Wydarzenia, które otrzymają wsparcie w konkursie, mogłyby być „*opowiadane przez młodzież*” i transmitowane na bieżąco – pod opieką profesjonalnego dziennikarza lub influencera. Zgodnie z regulaminem programu Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne (§ 11, punkt 10.), wszelkie utwory powstałe w ramach inicjatyw oddolnych muszą być udostępniane na licencji *Creative Commons Uznanie autorstwa – Na tych samych warunkach 3.0 Polska (BYSA)*.

REKOMENDACJE DO KONKURSU

1. Pomysły powstałe w trakcie warsztatów to dobra baza inspiracji dla inicjatyw lokalnych. Jeśli Twój pomysł czerpie inspirację z pomysłów stworzonych w trakcie warsztatów – wskaż to, opisując swoje działanie. Zachęcamy do łączenia różnych wątków, a liderów do współpracy oraz angażowania odbiorców już na etapie tworzenia pomysłów! <http://www.mdkbogucice-zawodzie.pl/dk>
2. Warto wspierać pomysły angażujące jednocześnie ludzi i organizacje z obu dzielnic – Bogucic oraz Zawodzia. Partnerstwo międzydzielnicowe to dobra okazja do wzmacniania społeczności obu dzielnic, a także do budowania potencjału na atrakcyjne aktywności społeczno-kulturalne w przyszłości.
3. Warto wykorzystać działania społeczno-kulturalne w zderzaniu stereotypów o dzielnicach z rzeczywistością (np. stereotyp Starych Bogucic vs Nowych Bogucic; stereotyp ul. Cynkowej; itp.), a przez to podjąć próbę kreatywnego posłużenia się nimi.
4. Kluby seniora to organizacje, które bardzo sprawnie funkcjonują w obu dzielnicach. Tworząc pomysły dla seniorów, w tym inicjatywy międzypokoleniowe, warto zaprosić do współpracy przedstawicieli tych klubów.
5. Młodzież współtworząca Centrum Aktywności Lokalnej Zawodzie przy stowarzyszeniu Mocni Razem to ekspercka grupa wolontariacka. Zachęcamy młodzież do programowania autorskiej inicjatywy oddolnej, a środowiska obu dzielnic do współpracy i angażowania wspomnianej grupy do działań międzydzielnicowych i międzypokoleniowych, tak by rozszerzać skalę ich działania, a długofalowo wesprzeć budowę podobnej grupy w Bogucicach.
6. W spotkaniach warsztatowych uczestniczyły osoby z niepełnosprawnościami. Jeśli chcesz, by Twój pomysł był otwarty na osoby ze specjalnymi potrzebami, skonsultuj się z przedstawicielem MDK lub Pełnomocnikiem Prezydenta ds. osób Niepełnosprawnych w Katowicach – p. Bożeną Michałek: tel. 32 259 32 12 lub 32 259 32 07; e-mail: ps@katowice.eu; Katowice, ul. Rynek 1, VIII piętro, pok. 805A – zadzwoń wcześniej, by umówić się na wizytę!
7. Rekomendujemy, by wydarzenia skierowane do mniejszości ukraińskiej były programowane w możliwie szerokim dialogu z przedstawicielami tej społeczności – zarówno bezpośrednim, jak i online (grupy mailowe, grupy FB, itp.). Marketing szeptany oraz szeroki dialog na etapie przygotowania pomysłu to klucz do tego, by zbudować zaufanie do inicjatywy oddolnej.
8. Warto inwestować w wydarzenia włączające mniejszość ukraińską w inicjatywy oddolne, które nie są tworzone wyłącznie z myślą o tej grupie – szczególnie przy okazji działań międzypokoleniowych oraz działań skierowanych do dzieci i młodzieży, które dodatkowo mają silny walor integrujący.
9. Warsztatowe spotkania online wymuszone były restrykcjami związanymi z pandemią. Na wypadek ponownego zaistnienia restrykcji, inicjatorzy lokalnych działań powinni być gotowi, by wydarzenia przenieść do sieci. Warto, by MDK oraz inicjatorzy, działając w porozumieniu

ze sobą, byli gotowi wdrażać wybrane pomysły – również w przypadku dużego rygoru sanitarnego, w tym samoizolacji.

JAK WYKORZYSTAĆ EFEKTY DIAGNOZY W SWOIM POMYŚLE?

Chcesz, by Twój pomysł dobrze wpisywał się w diagnozę? Zapoznaj się z kilkoma wskazówkami jak to zrobić:

1. **Wczytaj się w to, o czym opowiadali uczestnicy warsztatów.** Jeśli Twój pomysł bezpośrednio lub pośrednio nawiązuje do wątków poruszanych w trakcie warsztatu – **opisz to.**
2. **Jeśli Twój pomysł łączy różne wątki / obszary** poruszane w trakcie warsztatów – **opisz to.** Umiejętność łączenia ze sobą różnych pomysłów i wykorzystywania różnorodnych zasobów to niezwykle cenna kompetencja!
3. **Wczytaj się w rekomendacje,** które znajdują się na stronie 12 - 13. Jeśli Twój pomysł bezpośrednio lub pośrednio nawiązuje do rekomendacji – **opisz to.**
4. **Wejź z nimi w dialog z odbiorcami swojego pomysłu.** Nie masz pomysłu jak to zrobić? Skontaktuj się z przedstawicielem MDK – tam dostaniesz konkretne wskazówki jak to osiągnąć.
5. Jeśli masz pomysł, ale nie czujesz się na siłach, by realizować go sam – **zaproś kogoś do współpracy.** Dokument wskazuje konkretne organizacje w Bogucicach i Zawodziu, które już teraz pomagają organizować działania społeczno-kulturalne. Jeśli potrzebujesz wsparcia w nawiązaniu efektywnej współpracy – skontaktuj się z przedstawicielem MDK – tam na pewno uzyskasz odpowiednie wskazówki!
6. **Budżet i harmonogram konsultuj z przedstawicielem MDK!**